

TAANI

TAANI SAATKONNA, TAANI KULTUURI INSTITUUDI JA TAANI-EESTI KAUBANDUSKOJA ERILEHT

20.04.2013

FOTO: COLOURBOX.COM

Endine Taani
välisminister Uffe
Ellemann-Jensen
arutleb praegusaja
Euroopa üle.

LK 3

Taani kaubanduse ja
investeeringute minister
Pia Olsen Dyhr tutvustab
Taani rohelist mõtlemist.

LK 4-5

Kultuur kui
Taani ja Eesti
suhtlemisvahend.

LK 11

KILDE
TAANI
SUHETEST
EESTIGA

Koostanud Silvi Teesaar

Taani
Kultuuri
Instituudi
koostööpartnerite
välisväljaand

Taani suursaadik: Kaubandus- ja investeerimisalast koostööd tuleks edendada

SØREN KELSTRUP

Taani suursaadik Eestis

On rõõm ja privileeg juhatada sisse artiklid, mis kõnelevad Taanist ning Taani ja Eesti suhetest. Kõik need lood kultuurist, poliitikast, sõjalistest või kaubandussuhetest tõendavad, et meie riikide vahel on hea, tugev ja pragmaatiline koostöö.

Intervjuus sõnab Taani kaubanduse ja investeringute minister Pia Olsen Dyhr, et on näha Taani firmade kasvavat huvi nii Eesti turu kui ka koostöö vastu Eesti firma-

dega. See ei ole üllatav, sest Eesti majanduskasvule ennustatakse tõusu ning meid maad on geograafiliselt ja kultuuriliselt lähedased. Olen veendunud, et meie riikide ettevõtetele on vastastikku palju pakkuda ning koostöö toob pikaajalist tulu mõlemale poolele.

Taani saatkond, Taani Kultuuri Instituut ja Taani-Eesti Kaubanduskoda korraldavad mai keskel Tallinnas Taani päevad. Ärisidemetede edendamist toetavad 14.–15. mail kõrgetasemeline visiit merenduskoostöö vallas ning Taani-Eesti Kaubanduskoja korraldatav ettevõtluskonverents «Nordic Open», mille avab Taani kaubanduse ja investeringute

minister. Kultuurisündmustest tasub kindlasti esile tuua Taani filosoofi Søren Kierkegaardi 200. sünniaastapäeva tähistamist.

Tallinna päev, 15. mai, on pisut ka Taaniga seotud. Toonane Põhja-Eesti valitseja, Taani kuningas Erik Adraraha andis 15. mail 1248 Tallinnale Lübecki linnaõigused. See meenutab pikki ajaloolisi sidemeid Eesti ja Taani vahel ning mis tähtsamgi, viitab ka tulevikule, sest Lübecki õigus edendas kaubandust Läänemere piirkonnas. Sedasama teevad Eesti ja Taani ka tänapäeval, väikeste avatud majandusega riikidena oleme sõltuvad vabakaubandusest ja rahvusvahelisest koostööst.

FOTO: TAANI SAATKOND

Taani ajalooühõng Eestis

Veel sel aastal on Tallinna vanalinnas oodata **Neitsitorni** avamist, kuhu saab peatselt jälle minna kohvi jooma, uudistama linnamuuseumi väljapanekuid ning imetlema Malle Grünbergi kujundatud interjööri. Muidu ehk ei mainikski, kui tegemist poleks torniga, mis jääb **Taani Kuninga aeda** piirava müüritise sisse.

SILVI TEESALU

Taani Kultuuri Instituudi direktor

Taani ajaloolisi märke on arvukalt nii Tallinnas kui ka mujal Eestis. Narva kindluses näidati mulle hiljuti müüritist, mis väidetakse, et on alles taanlaste püstitatud kaitserajatisest. Samuti mäletavad Taani aega Padise kloostri varemed, Kuresaare loss ja Maasi maalinnus Sonneburg. Eesti kooliajalooost on mainitud Bornholmi noorukit Hermann von Bohni, kellest sai Peeter I armee kindralleitnant ning kes hiljem pühendas aega ja raha eesti külakoolide rajamisele Tallinna lähedal Jõelähtmes ja teistes ümbruskonna valdades.

Taani Kuninga aed Toompeal on paljudele tuttav. Ootamatult sai see vanalinna ala minu jaoks uue tähenduse kuus aastat tagasi ning on olnud mulle väga oluline viimaste aastate jooksul. Kui 2007. aasta veebruaris

nõutult räämas ja ohtlikult pimedas Taani Kuninga aias seisin ja imestasin, mis küll selle 2000. aastal Taani ja Tallinna linna koostöös renoveeritud aia juhtunud on, sain teada, et kogu aia ala ja kolm torni ootavad otsust tagastamise kohta eraisikule. Tallinn oli otsuse tagastamise kohta küll vaidlustanud, kuid lootust vaidlusest võitjana väljuda veel ei olnud. Paljud inimesed, eriti Tiina Mägi, olid eestkõnelejatena pikkade aastate jooksul ala avalikku kasutusse andmise eest seisnud. Tornide kohta olin kuulnud, kuid mitte süvenenud. Taani Kuninga aed on aga Taani ja Eesti vahelises ajaloo keerises kinnistunud objekt, mis kuidagi ei oleks tohtinud üldrahvalikust omandusest erakätesse minna. Nii sündis projekt, mis hõlmas tihedat suhtlemist paljude kultuuritegelaste, linnaametnike ja poliitikutega. Ühiste pingutuste tulemusena sai 2011. aastal kogu vaidlusalune ala Tallinna linna omandusse.

Minu jaoks isiklikult said lisaväärtuseks kohtumised Taani Kuninga aia majade kunagiste elanikega. Proua Evi Aru, kes ratastoolis olles enam palju liikuda ei saa, kutsus mind külla, et rääkida lapsepõlvest Neitsitorni kõrvalmajas. Samuti tutvusin Neitsitorni Eesti-aegse omaniku August Kimbergi Stockholmis elavate pereliikmetega, kes juba

FOTO: WIKIPEDIA

kümnend tagasi olid teavitanud linnavõimu soovist anda Kimbergile kuulunud ala ja tornid eesti rahva kasutusse. Nii ärkab pärast Neitsitorni avamist taas ellu ka Taani Kuninga aed uute kõnniteede, vaateplatvormi ja valgustusega – suurepärase vaba aja veetmise koht linlastele ja Tallinna külalistele.

Taani Kuninganna Margrethe II ja Prints Henriku Fond ning A. P. Møller Fond on kokku eraldanud miljon Taani krooni, et koos Tallinna linnaga renoveerida Taani Kuninga aed ja see osa aiaist, kuhu on asetatud Taani lippu Dannebroggi sünnilegendi tähistavad mälestusmärgid.

Taani Kuninganna Margrethe II ja Prints Henriku Fond ning A. P. Møller Fond on kokku eraldanud miljon Taani krooni, et koos Tallinna linnaga renoveerida Taani Kuninga aed ja see osa aiaist, kuhu on asetatud Taani lippu Dannebroggi sünnilegendi tähistavad mälestusmärgid.

Taani keel ja kirjandus meelitab Tartu Ülikooli õppima

ANU LAANEMETS

Skandinavistika osakonna juhataja, Tartu Ülikool

Taani keel on üks kolmest skandinaavia keelest, millega Tartu Ülikooli skandinavistika osakonnas tegeletakse. Õigupoolest on just Tartu Ülikool ainukene ülikool Eestis, kus saab omandada bakalaureuse- ja magistrikraadi taani keele ja kirjanduse erialal.

Skandinaavia keelte regulaarne õpetamine sai hoo sisse kohe üheksa-

kümnendate alguses koos Eesti taasiseseisvumisega. Siis sõlmiti muu hulgas koostöökokkulepped nii Taani, Norra kui Rootsiga, kus nähti ette taani, norra ja rootsi keele külalislektorite saatmine Tartu Ülikooli. Hea meel on, et see süsteem kehtib tänini. Skandinavistika 21 tegevusaasta jooksul on siin töötanud seitse taani keele külalislektorit, praegu on selles ametis Mikael Munk Lyshede.

Olles ise algusest lõpuni skandinavistika osakonna kasvandik ning viimased viis aastat ka selle osakonna ju-

hataja, võin tõdeda, et skandinavistika osakonda on läbi aegade ilmestanud skandinaavia vaim ning osakond on olnud Skandinaavia ja Eesti kohtumispaigaks õppe- ja teadustöö alal, aga ka erinevate kultuuriürituste korraldamisel. See on olnud inspireeriv ja rikastav nii tudengitele kui õppejõududele.

Huvi Skandinaavia maade ühiskonna, keele ja kultuuri vastu on Eestis alati suur olnud. Praegu õpib Tartu Ülikoolis 12 taani filoloogiatudengit, kes on lõpetamas oma teist stuu-

diumiaastat. Igal aastal võetakse tudengeid vastu kordamööda kas taani, norra või rootsi keele erialale. **Järgmine vastuvõtt taani keele ja kirjanduse erialale on 2014. aasta suvel.**

Taani keele ja kirjanduse eriala lõpetanutele on oluline roll Eesti ja Taani omavahelise koostöö arendamisel ja edendamisel. Kui näiteks vaadata tänapäeva tõlkemaastikku, siis on enamik taani ilukirjanduse noorema põlvkonna tõlkijatest alustanud just skandinavistika osakonnast. Taani filoloogide võime leida ka tõlkebüroo-

dest, Brüsselist, ministereeriumitest, sealhulgas diplomaatidena välisministereeriumist, aga ka Eestis tegutsevatest Taani ja Skandinaavia firmadest.

Olgugi et inglise keelest on saamas *lingua franca* ükskõik millisel rahvusvahelise suhtluse tasandil, ei tasuks alahinnata iga üksiku keele tähtsust. Mingi kultuuri süvitsi tundmine ja selle vahendamine teise kultuuriruumi ei saa toimida vaid läbi *lingua franca*. Sellepärast on ja jääb oluliseks ka skandinaavia keelte õpetamine.

Poliitilistele otsustele avaldasid mõju ka isiklikud suhted

Taani on olnud alati tulihingeline Eesti toetaja ning kuulub nende riikide hulka, kes pole kunagi tunnustanud Eesti okupeerimist, kinnitab Taani endine välisminister, nüüdne kolumnist ja poliitikasaate juht **Uffe Ellemann-Jensen**.

RAIN UUSEN

Kopenhaagen, Postimees

Mõtted ja ettepanekud, mida avalikkuses välja ütlete, kipuvad olema väga tabavad ja teravad, mõnikord ka esitatud läbi sõbraliku sarkasmi. Kuidas oma seisukohti kujundate ja mille alusel otsustate, et nüüd on aeg mõtted lagedale tuua?

Arvamusi kujundan väga professionaalsel viisil – otsin informatsiooni, veedan iga päev tunde ja tunde, et olla kursis sellega, mis maailmas toimub. Oma töökohustuste tõttu on mul ka ligipääs paljudele infoallikatele, millele ligipääsu eest peavad paljud teised väga palju raha välja käima.

Kuna olen ka kolumnist ning osalen korra nädalas rahvusvahelist poliitikat analüüsivas telesaates, on mul teatud tung olla pidevas infoväljas.

Taanis on meil ütlus, et väike kivi võib kraavi ajada suure vaguni, ja kui vaadata, mis meie ümber Euroopas toimub, või kui vaatame seda vägagi ettenähtud kriisi – kasvõi Vahemere ühel teatud väikesaarel –, oleme tunnistajaks julguse puudusele, lonkavale juhtimisele ja oskamatusele seista probleemidega silmitsi. Üldiselt paneb mind praegune Euroopa liitsalt sügavalt muretsema.

Niisiis, milles on põhjus, et kaine mõistus praegu Euroopat ei juhi? Visiooni puudus, poliitilise julguse puudus.

Kuhu visioon kadus?

Ilmselt olid vahepealsed aastad meie jaoks liiga lihtsad. Euroliidu laienemine 2004. aastal oli minu arvates üks olulisemaid ja ka positiivsemaid samme Euroopas, aga pärast seda, mulle tundub, jäid paljud loorbereile puhkama. Ja siis tuli kriis.

Selle asemel et Euroopa liidrid oleks hakanud parema koostöö nimel omavahel nõu pidama, hakkasid nad hoopis üksteise võidu hõikuma ksenofoobilisi ja üliarahvuslikke loosungeid, mis vaigistasid igasuguse mõistliku debati. Ka meie riigis. See juhtus enamikus Euroopa riikides.

Selmet püsti tõusta ja öelda inimestele, et meil on olemas Euroopa-ülene poliitiline visioon ja koostöö, hakati niisama kraaklema.

See juhtus aga kõik ajal, mil uus põlvkond üles kasvas – põlvkond, kellel pole külma sõjaga olnud mingisugust kokkupuudet. Mina olen külma sõja laps, kasvasin sellega koos üles, see on ka minu uskumusi ja arusaamu palju kujundanud.

Samas ei saa me olla selle uue põlvkonna vastu liiga karmid, kuna neil pole isiklike kogemusi sellega, kuidas inimesi sõna otseses mõttes luku taga kinni hoiti, kuidas kellelgi polnud õigust vabalt reisida või et inimestel puudus õigus vabale tahtele.

Kas tahate jõuda selleni, et praegused Euroopa noored liidrid tee-

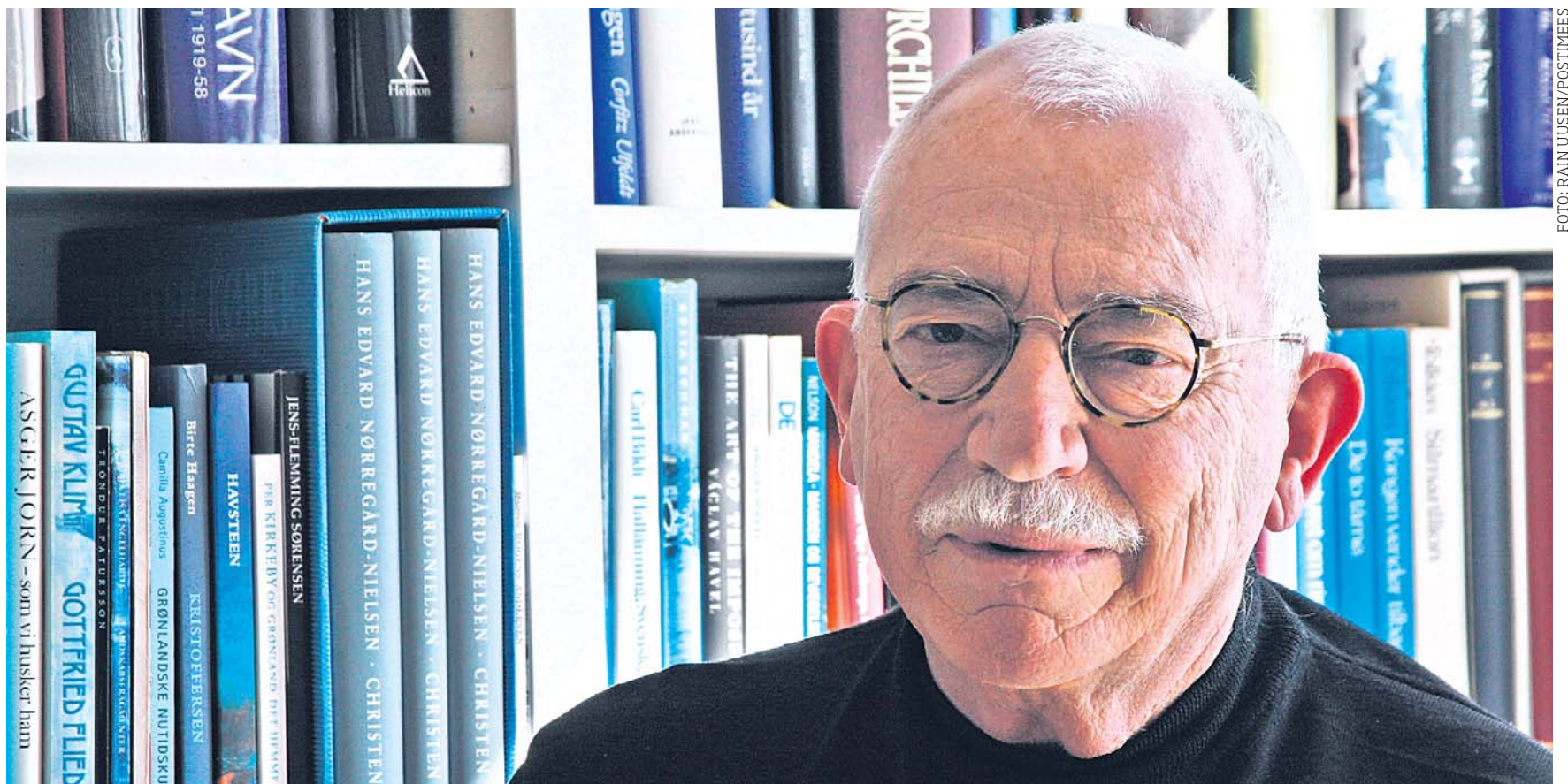

FOTO: RAIN UUSEN/POSTIMEES

Tulihingeline Eesti sõber Uffe Ellemann-Jensen allkirjastas 1991. aastal koos toonase Eesti välisministri Lennart Meriga paberi, kus kinnitas Eesti iseseisvuse tunnustamist aastast 1921 ning et pole seda kunagi tagasi võtnud.

vad paratamatult samu vigu, mida on ajaloos korra juba katsetatud?

Keegi pole neile seda lihtsalt öelnud. Ja inimesed põlvkondadest, kes teavad ja mäletavad paremini, neil ei ole olnud lihtsalt julgust tõusta rahvahulgas püsti ja kritiseerida.

Euroopa-ülene, riikidevaheline organiseeritud koostöö on ainus võimalus, kuidas saame samu vigu vältida, mis juhtisid eelmistel sajanditel Euroopa mitmel korral sõtta.

Kui praegu ringi vaadata, võib väga ohtlikke suundumusi siin-seal juba märgata. On näha, kuidas Venemaa mõjuvõim suureneb – mulle ei meeldi olla tunnistajaks arengutele Venemaal. Ukraina on väga keerulises olukorras, kuna Euroopa andis märku, et euroliidus pole talle enam ruumi.

Mul on seetõttu hea meel, et kolm Balti riiki on end sisse töötnud erinevatesse koostöövõrgustikesse – euroliitu ja NATOsse näiteks –, garanteerides nii, et minevikusündmused ei saa korduda.

Millise riigi tooksite Euroopas teistele eeskujuks?

Saksamaa on jõudnud positsiooni, mis on ta muutnud Euroopa kõige olulisemaks riigiks. Küsimus on siin vaid selles, et Euroopa ei tohi muutuda saksameelseks, vaid Saksamaa pigem Euroopa-meelseks. Samas arvan, et väga hea näide on ka Eesti, just selles mõttes, kuidas niivõrd väike riik teenib välja poliitilise mõjuvõimu ja seda nii lühikese ajaga.

Ekst meil ole olnud paremaid ja halvemaid aegu sellel arenguteel. Aga mis on need asjad, mida seni olete

Eesti kohta küll mõelnud, aga mida pole veel välja öelnud?

Minu jaoks on meeldiv ja imetlusväärne näha, kuhu Eesti on end Euroopas paigutanud – loomulikult on see tulnud läbi raske töö ja tänu sellele, et Eesti poliitiline juhtimisstiil on olnud väga kõrgel tasemel.

Küllastasin Eestit esimest korda 1991. aasta varasügisel. Olin selleks ajaks olnud Taani välisminister juba üheksa aastat. Taani polnud kunagi tunnistanud Eesti kaasatust Nõukogude Liitu, seega säilitasime alati ametliku seisukoha Eestist kui iseseisvast riigist, kellega meil polnud mõned aasta(kümne)d lihtsalt otsekontakti, ühel või teisel põhjusel.

Veebruaris 1991, pärast seda, kui olid toimunud rünnakud Vilniuses ja Riias ning peaaegu ka Eestis, mis aga õnneks ära hoiti, allkirjastasin ühe paberi koos toonase Eesti välisministri Lennart Meriga.

Sellel paberil seisis protokoll, mis ütles, et kinnitasime Eesti iseseisvuse tunnustamist aastast 1921 ning et se-

da pole kunagi tagasi võetud. Samuti väljendasime soovi taastada Eestiga ametlikud diplomaatilised suhted esimesel võimalusel. Mul on koopia sellest huvitavast dokumendist kodus siiani alles.

Mulle tundub, et poliitiliste kontaktide taustal olid isiklikud suhted asjade käigus isegi vaat et olulisemad?

Nii mõneski olukorras oli väga keeruline eraldada poliitilisi suhteid isiklikest. Pärast 1998. aastat polnud ma enam poliitik, aga isiklikud suhted ju jäid. Lennart Merist kujunes mulle nende aastate jooksul väga hea ja lähedane sõber.

Kui Meri oli juba presidendiks saanud, siis ta vahel helistas mulle hilisõhtul. Telefon helises, võtsin toru ja kuulsin sügavat ohet. Nii teadsin kohe, kes helistab. «Kuidas läheb, Lennart?» küsisin tavaliselt. «Asjalood on väga keerulised, väga keerulised,» vastas ta.

Toomas-Hendrik Ilvest teadsin juba 80ndatel, kui ta töötas raadio Va-

ba Euroopa heaks, aga Lennart Meriga oli meil väga eriline sõprus. Vahel andsin talle muidugi ka euroliidu teemal isiklikult nõu, aga kõnelesime palju ka elust enesest.

Miks te olete Eestit ja meie iseseisvust alati kogu hingega kaitsnud?

Olin noor ja mulle läks kolme Balti riigi lugu korda. Tänu oma õpingutele Prahas ja töökogemustele Taani luureagentuuris ning hiljem ka ajakirjanikuna kogusin Ida-Euroopa kohta palju taustainfot ja Balti riigid muutusid mulle seeläbi kuidagi eriti armsaks, see kõik mõjutas mu arusaamu, tervikpilti Euroopast.

Ka Taani oli Balti riikide saatusele sõja viimastel päevadel väga lähedal, Punaarmee jõudis ju meile ohtlikult lähedale.

Kui teid valitaks euroliidu presidendiks, siis mis oleks teie esmased otsused esimesel tööpäeval?

Alustaksid tööd kahel suunal, usun, et need on väga vajalikud. Esiteks alustaksin koostöösuhte tugevdamisega valdkondades, kus praegu on suurimad probleemid. See on väga pikk protsess. Teiseks käivitaksin euroliidu laienemisstrateegia taasloomise, et see vastaks algsetele eesmärkidele ja oleks majakaks neile perifeeria elavatele riikidele, kes on euroliidu potentsiaalsed liikmed ning keda ei tohiks mingil juhul välja jätta – Ukraina, Gruusia, kui nimetada vaid kahte. Kuulun sellesse kokku kuivasse vähemusgruppi, kes usub, et ka Türgi peaks kuuluma euroliitu – see hoiaks neid demokraatlike arengute õigel teel ja kindlasti rikastaks liitu tervikuna.

ESIMENE MOBIILIKASUTAJA EESTIS OLI LENNART MERI?

Taani toonane välisminister Uffe Ellemann-Jensen kinkis 1991. aasta augustiputši aegu toonasele Eesti välisministri Lennart Merile Taani mobiiltelefoni. «Ta tuli ühel meie kohtumisel minu juurde ja ütles, et nägi, kuidas üks Helsingi laevakaptenitest rääkis mobiiltelefoniga, et kas ma talle ka saaksin ühe sellise korraldada,» meenutab Ellemann-Jensen, kes seepeale sobiva telefoni Taanist otsis.

Telefoninumbri sai Meri aga Soome operaatorilt. «Kui ta Tallinnas viibides telefoni kasutada tahtis, pidi ta ronima Pika Hermannitippu, sest muidu ei ulatanud levi mobiilini.» Hiljem oli Meri toonud Rootsist spetsiaalsed antennid, mis ta jõuteemalisse paberisse pakituna salakaubana üle piiri Eestisse toimetas – piiril oli ta seletanud, et need on suusad lastelastele. «Nii saime olla ühenduses ka väljaspool tavalisi telefoniliine,» meenutab Ellemann-Jensen tormilisi aegu.

Tulevikus reostab tööstus meie elukes

RAIN UUSEN

Kopenhaagen, Postimees

Taani kaubanduse ja investeeringute minister Pia Olsen Dyhr, kes külastab Taani päevade raames ainsa Taani ministrina ka Tallinna, peab keskkonna säästmise võtmeteguriks globaalseid ja vastastikku kasulikke kaubandussuhteid ning rohelise mõtteviisi üleilmset eksporti.

Milliste mõtetega tulete Taani ametliku esindajana Tallinna?

Eelkõige tulen koostöömõtetega meie kahe riigi vahel. Meil on meresadamad, pean Läänemere piirkonna koostööd väga oluliseks.

Balti piirkonna hea käekäik on Taani valitsusele alati tähtis olnud, see suhtumine ulatub ajaloos tagasi juba kakskümmend aastat, kui seda liini ajas meie endine välisminister Uffe Ellemann-Jensen. Eesti ja Taani koostööküsimused on alati päevakorral olnud ja need on tähtsad küsimused.

Eriti muidugi seepärast, et meil on ka probleeme, mille lahendamiseks peame tegelema ühiselt.

Riikide tasandil on heade suhete kõrval olulised muidugi ka kaubandussuhted. Samuti ühendab meid see, et oleme mõlemad väikeriigid suurte hulgas.

Kas võiksite põgusalt neid probleeme selgitada?

Läänemere saastamine muudab meid loomulikult murelikuks, tahame leida lahendusi nendes riikides, kus asuvad saaste tekkepõhjused, et neid põhjusi koostöös vähendada.

Loomulikult on meie ees ka uued võimalused – kui lahendame keskkonnaküsimusi ühiselt, arendame selles protsessis välja ka uusi, vähem reostavaid tööstusharusid.

Olete üks neist ministritest, kes veab rohelise mõtlemise vedurit Euroopas. Miks?

Peame leidma lahendusi majanduskriisile, mis Euroopat jätkuvalt kummitab, samuti pidevalt otsima lahendusi keskkonnakriisidele. Mida aeg edasi, seda piiratumaks muutub ligipääs ressurssidele, see toob aga paratamatult kaasa toodete hinnatõusu.

Samuti teame, et reostus tähendab halvemat elukvaliteeti, oleme teadlikud, et me hävitame võimalust nautida samasugust elukvaliteeti kahekümne aasta pärast või kaugemas tulevikus.

Seega usun, et kui töötame lahenduste kallal, mis kombineeritult annavad leevendust nii majandus- kui ka keskkonnakriisidele, siis riigid, kes sellega tegelevad, saavad tulevikus edumaa. Pealegi usun, et kriisidele on võimalik lahendusi leida.

Kuidas roheline mõtteviis kaubandust laiemalt mõjutab? Olgu need mõjud siis head või mitte nii head...

Roheline mõtteviis mõjub kaubandusele positiivselt, kui seda õigesti manustada, õigetel alustel täide viia. Meie ministeeriumis mõtleme, kuidas saame positiivses tähenduses muuta kaubaks teadmised, mis meil on aastakümnetega kogunenud nii kliima kui ka energia valdkonnas, aga

ka keskkonnateemadel laiemalt – eelkõige õhusaaste tehnoloogiad ehk kuidas vähendada õhusaastet, kuidas tagada kõigile ligipääs puhtale veele. Selle kõrval ka ligipääsu tervislükule toidule.

Ühelt poolt saame Taani teadmisi müüa maailma, kuid samas vähendada inimese jalajälge ning selle mõju keskkonnale. Sellest tekib kasu kõigile. Võit-võit.

Euroopas on poliitikuid, kes räägivad retoorikas «ilma euoliiduta oleme tugevamad», aga seda pole ilmselt teie öelnud?

Ei, mina olen suur euoliidu pooldaja. Loomulikult peetakse arutelusid, kuivõrd euoliit ühele või teisele riigile mingites küsimustes kasuks või kahjuks tuleb. Eriti kuuleb selliseid arutelusid kriiside ajal, nagu näiteks Kreeka, keda ühiselt oleme pidanud aitama.

Aga seda peame tegema ju nii või naa – kui Euroopa majandus muutub ebastabiilseks, mõjutab see ühtlasi Taani majandust, hoolimata sellest, et me pole eurosooni liikmed. Investoriid näevad ju Euroopat ikkagi tervikuna, mitte ei keskendu ühele riigile eraldi. Ka Taanis on meid vaid viis miljonit tarbijat.

Ehk – riigina on meil küll kohustus osaleda euro stabiliseerimises, aga teisalt saame sellest samamoodi ka kasu. Kui Taani majandusse süüvida, saab kiiresti selgeks, et sõltume ekspordist oma naaberriikidesse – 62 protsenti kogu meie ekspordist jõuab naaberriikidesse.

Kui me ei ekspordiks neis mahtudes nagu praegu – enam kui 54 protsenti meie sisemajanduse kogutoodangust tuleb ekspordist –, ei saaks me endale lubada seda heaoluühiskonda, mida Taanis naudime.

Euoliit teeb selle meie jaoks palju lihtsamaks – olla teiste riikidega turumajanduslikus-kaubanduslikus interaktsioonis. Kuigi ka Taanis tormatakse aeg-ajalt ikka veel euoliidu vastu barrikaadidele, ei näe ma seda enam huvitava teemana. Oleme euoliidus aastast 1972 ehk mina olen euoliidus elanud terve oma eluaja – arutelu euoliidu kasutegurite üle on lihtsalt ajast ja arust.

Peame aru andma, et iseseisvus on iga riigi jaoks oluline ning väikesed riigid, nagu teie ja minu riik, ei suuda jääda ellu, kui ehitame enda ümber kõrgeid müüre – peame oma naabritega looma väga tugevad sidemed.

Taanil on siiski veel alles rahvusvaluuta, mille meie oleme euro vastu vahetanud. Kuidas Taani kroon teie arvates mõjutab rahvusvahelisi kaubandussuhteid Taanis?

Ka Taani kroon on euroga seotud. Meie valuuta liigub alla-üles, sõltudes otseselt sellest, mis toimub eurosoonis. Kui mõelda kasuteguritele, mis tulenevad sellest, et me pole eurosooni liikmed, võib nimetada inimeste turvatunnet – Taani majandus on stabiilne ja see on koht, kuhu investeerida.

Oleme euroga nii seotud, et keegi ei saa väita, et sellel, mis toimub euroga, pole mingit mõju Taani kroonile. See mõju on olemas. Kuna eurol

Taani kaubanduse ja investeeringute minister Pia Olsen Dyhr rõhutab rohelise energia ja energiasäästu olulisust ig

on olnud probleeme, siis positiivses mõttes mõjutab see 2012. aastal meie ekspordi, eriti Ameerika Ühendriikidesse – meie eksporditulu kasvas 25 protsenti. Osalt just kõikumiste tõttu euro ja dollari väärtuses, euro mõjutab ka Taani krooni.

Kui Eesti oli euroga liitumas, nimetati ühe poolt-argumendina alatas seda, et ühises rahandustsoonis on palju lihtsam asja ajada ja osalt osutus see kindlasti ka tõeks. Kas teile teadaolevalt on Taanis mõni investeering jäänud tegemata puhtalt seetõttu, et segevaks teguriks on peetud eurosooni erinevat valuutat?

Ma ei tea, et seda Taanis juhtunud oleks. Aga samas olen kindel, et Eesti on taanlastest investoritele, kes otsivad investeerimisvõimalusi Ida-Euroopas, palju huvitavam investeerimisriik. Paljud investorid keskenduvad riikidele, mis on eurosoonis, sest nii on neile lihtsam. Ka meie pangandussüsteem töötab eurodes, mistõttu nimetame seda vahel duubeldatud majanduseks.

Üldjuhul keskenduvad investorid, ka need, kes on huvitatud oma raha Eestisse investeerimisest, pigem kasulikele investeerimisvõimalustele, mitte niivõrd kehtivale valuutale endale. Kui Eestis kehtiks jätkuvalt kroon, siis võibolla mingitel juhtudel oleks investeeringute leidmine keerulisem, aga päris kindel ma selles ei ole.

Millises valdkonnas peaks tegutsema edukas ärimees Eestis, et meelitada ligi Taani investoreid?

Esiteks muidugi merendussektor, kus meil on üleilmset väga suured mängijad, kes on samuti Eestist huvitatud. Kui merendus on meie jaoks iseseestmõistetav valdkond, siis sellele lisandub kindlasti põllumajandussektor. Meil on palju farmereid, kes on huvitatud investeerimisest Eestisse, Poola ja Leetu. Ka tööstussektoris on huvitavaid ettevõtteid, mis võivad Taani investoreid köita – sõltub, mida sa toodad ja milline on sinu toodete kvaliteet.

Millised on järgmised olulised sektorid lähitulevikus?

Taanis kiikame praegu kõrge lisandväärtusega toodete sektorisse. Paljud riigid investeerivad taastuvatesse energiaallikatesse, nii mõnedki põhilised tootjad selles valdkonnas paiknevad just Taanis. Meie jaoks on see tööstusvaldkond tugevnemas, nagu ka kõik muu energiasäästuga seotu.

Venemaa on äsja otsustanud, et nad tahavad liikuda efektiivsema energiasäästu suunas, see avab meile väga suurt turu. Kui oleksin investor Eestist ja sooviksin investeerida Taani ettevõtlusse, siis mõtleksin just selles suunas, või siis farmaatsia suunal.

Eelmise aasta suurimad eksporditartiklid olid seotud farmaatsiaga – selles vallas oli meil tõeliselt hea aasta ja farmaatsiatooted on kõrge lisandväärtusega, näiteks diabeedi, psoriaasi ja vaimsete häirete ravimid.

Kuulates seda kõike, siis – mida saate kaubandusministrina ära teha? Millised töövahendid on teil kasutada?

Kasvu me Euroopas praegu ei täheldata, välja arvatud mõned üksikud riigid, seega püüan Taani eksporditajaid suunata turgudele väljaspool Euroopa Liitu. 90% majanduskasvust toimub ju väljaspool euoliitu.

Kas te ostate neile siis lennukipilete Hiina?

Sellega saavad nad ise hakkama. Meie aitame neil leida oma toodetele õiged turud, kasutades oma 110 saatkonda ja kaubandusnõunikke üle maailma – aitame välja selgitada, millised regulatsioonid konkreetsetes sektorites kohapeal kehtivad, mis võivad ekspordi mõjutada.

Samuti jagame kohalikke teadmisi sihtriigi kohta, et ettevõtjad, kes lähevad näiteks Vietnamile või Brasiiliale turgudele, oleksid valmis reageerima ning teaksid, mis neid eest ootab – sealhulgas maksud ja tariifid, intellektuaalse omandi kaitsega seotud küsimused või korruptsioon.

Vahel, kui ettevõtja on huvitatud või peab vajalikuks, aitame tema ekspordi sihtriigis otsida kohalikke partnereid või agente, aga oleme aidanud ettevõtjaid ka esimese müügitehinguni välja.

Milliste tüüpiliste raskustega võitlete, kui püüate motiveerida ettevõt- teid välisurgude poole vaatama?

kkonda märksa vähem

FOTO: TAANI VÄLISMINISTERIUM

tevõtteid finantsplaanide koostamisel ja näidata, kuidas pääseda ligi võimalikele finantsmehhanismidele – ekspordikrediidid jms. Samuti saavad nad selgitada finantssektori ja panganduse toimemehhanisme eri piirkondades.

Kas üldjuhul on eksportturgudele minek kardetust lihtsam või vastupidi, osutub arvatust keerukamaks?

Kui sul on tõesti hea toode, on see lihtsam, kui alguses tundub. Aga kui lähed turule, kus võistled paljude sarnaste tootjatega, asud olelusvõitlusse väga karmides konkurentsitingimustes.

Kui ettevõtte toodab midagi käegakatsutavat, on ehk lihtsam mõelda ka võimalikule tarbijale ja eksportturule, aga Taani ekspordib paljuski ka roheliselt ja keskkonnasäästlikult mõtlemise mentaliteeti. Kas siinkohal võitlete teistsuguste väljakutsetega?

Alates 80ndatest on Taani valitsus investeerinud tohutult sellesse, et reostav tootmine Ida-Euroopa riikides muutuks järk-järgult vähem reostavaks – see on olnud meie endi huvides, sest reostus ei peatu riigipiiri taga, vaid jõuab varem või hiljem ka meie endi õuele. Seega investeerisime tohutult – nii sellesse, et aitasime postsovetlikel riikidel kujundada välja vajalikke regulatsioone, mis samuti aitasid neile riikidele luua sobivat platvormi euroliitu astumiseks. Need investeeringud olid olulised ja kasulikud ka seetõttu, et paljud meie tootjad hakkasid toetatud riikides tegema allhankeid ja vormima partnerlust kohalike ettevõtjatega.

See ei puuduta ainuüksi investeeringuid – peame laiemas pildis teadvustama, kuidas maailm meie ümber vastastikustes suhetes toimib. Kui tahame, et meie koduplaanet sobiks elukeskkonnana ka tulevaste põlvkondadele, peame seisma selle eest, et kõik lõpetaksid reostamise.

müügiplaan, ärimudel, mis neile investeeringu tagasi teenib.

Samuti näeme probleeme ekspordiplaanide finantseerimisel. Peatselt alustab meil tööd seitse spetsialiseerunud finantsnõunikku üle maailma, kes saavad täiendavalt aidata et-

Taanis on väga palju väikseid ja keskmise suurusega ettevõtteid. Kui sul on vaid kümme või viisteist töötajat, tundub väliturule sisenemine tõeliselt suure ja võimatu hüppena. Seega peavad nad nägema panustatava töö võimalikku kasu, neil peab olema hea

al sammul. Selles vallas näeb ta häid koostöövõimalusi ka Eesti ettevõtetega.

FOTO: OLE TORPEGAARD HANSEN

Taanlane Peter Thomsen juhib Eestis suurt piimafarmi, millesarnameid Taanis ei olegi.

Taani mõistes suur piimafarm Eestis

SØREN KELSTRUP
Taani suursaadik

Me ei lõpeta enne kui seal,» ütleb Peter Thomsen ja osutab sõrmega metsatukale teisel pool meie ees laiuvat suurt põldu.

Mis sinna puudesaluni siis ulatub? Oleme külas Jõgeva lähisel asuva piimafarmi Dan-Eesti direktoril Peteril, et uurida lähemalt suurima Taani investeeringu kohta Eesti piimandussektoris. Taanlase jaoks on tegemist hügelsuure farmiga – ei ole ka imeks panna, sest 912 lehma on kolm korda rohkem kui keskmises Taani piimakarjas. Lisaks on karjas hulga tiineid lehmi ja vasikaid.

«Tõepoolest, Taaniga võrreldes on see suur,» ütleb Peter, «kuid Eestis oleme suuruselt piimafarmide seas kümnendal kohal. Pealegi on siin toodang suurem kui Taanis. Keskmise lehma Taanis annab aastas umbes 9000 kilo piima, 25 liitrit päevas. Eestis aga on keskmine piimaand 10 000 kilo aastas ehk 28,3 liitrit päevas.»

Peter selgitab, et see teeb Eesti piimatoodangu maailmas väga konkurentsivõimeliseks ning Eesti kuulub toodangu poolest kümne kõige efektiivsema maa hulka maailmas.

USA kõrval on väga vähe maid, mis toodangult Eesti lehmasid ületada suudaks.

Dan-Eesti piimafarm rajati 2001. aastal, kui grupp Taani investoreid koos Eesti partneritega ostis ära mahajäetud kolhoosihooned. Sellest ajast on farm kasvanud nii lisandunud loomade kui ka uute investeeringute najal. Praegu on hõivatud 38 töötajat ning kasv jätkub – plaanis on uued laudad ja abihooned –, põllu taga paistva metsatukani on veel maad.

Kuidas on taanlasena Eestis elada ja töötada? «Olen siin juba aastaid elanud ning see ju ongi vastuse eest,» ütleb Peter. «On olnud rahuldust pakkuv aeg ning loodan, et kasulik mõlemale poolele. Eestlased õpivad meie kogemustest piimakarja pidamisest Taanis ning meie omakorda õpime nendelt.»

Peatume hetkeks ja Peter tutvustab uhkelt vastündinud ja noorte vasikatele ehitatud uut hoonet. «Pidime seda Ameerika standardi järgi valminud hoonet küll natuke kohandama Eesti kliimale vastavaks ning lisasime ruloode, mida saab väga külma ilma korral alla lasta. Selle ettepaneku tegid eestlastest kolleegid kohalike olusid tundes. Nende teadmistel on Dan-Eesti farmi edus oluline roll.»

Taani laevandus maailma vööririkohal

SØREN KELSTRUP
Taani suursaadik

Taani laevanduse lugu ulatub kaugemale kui ajas kui ka ruumis. Taani laevaomanike ülemaailmne tegevus loob töökohti ning tagab koolituse ja investeeringud arengusse ja tehnoloogiasse. Tegutsetakse kindlate väärtuste alusel, nagu austus, kvaliteet ja ausus töötajate, klientide ning ümbritseva maailma vastu.

Kogu maailma kaubandusest 90 protsenti kulgeb tänapäeval meritsi ning Taani ettevõtetel on siin oluline positsioon. Taani laevafirmad liigutavad kogu maailma kaubandusest rahalises väärtuses 10 protsenti ning kogumahust 7 protsenti. Taani laevaomanike põhiturg on Euroopa Liit, USA, Kagu-Aasia, Jaapan, Hiina (sh

Hongkong), Venemaa ja Brasiilia, kus on kokku loodud 30 000 töökohta ringis.

Taani laevaomanikud on alati tegutsenud rahvusvaheliselt ning kaua lõiganud kasu sellelt, et peaaegu kõikjal maailmas toetatakse vaba pääsu merendusturule. Olgugi see merenduse kasvu jätkumiseks häda-

14.-15. mail tuleb Taani laevandussektori kõrge tasemega delegatsioon Tallinna kohtuma siinsete kolleegidega. Lisaks Muuga ja Tallinna sadamate külastamisele arutatakse ELi kahepoolset olulist laevandusküsimusi. Eestis tegutsuvad Taani laevandusfirmadest aktiivselt Mærsk Line, DFDS ja Unifeeder.

vajalik, ei saa seda mingil juhul võtta iseenesestmõistetavana. Oma iseloomu poolest vajab laevandus suuremat tegevusvabadust kui teised tööstusharud ning seda positsiooni tuleb kaitsta proteksionismi ja piirangute eest.

Taani kaubalaevastikku kuulub umbes 600 laeva, millest enamik on maailma merekaubanduse noorimad ning kõige moodsamad ja energiasäästlikumad alused. Viimastel aastatel on laevanduse osatähtsus kasvanud ning loodud uusi töökohti laevafirmades, nende varustus- ja tootjafirmades. Seetõttu on kaubalaevandus jätkuvalt merendusega seotud ettevõtluse kasvu lainehari.

Nõndanimetatud Sinine Taani mängib väga tähtsat rolli Taani majanduses, moodustades 25 protsenti kogu riigi eksporditulust.

FOTO: TAANI VÄLISMINISTERIUM

Taani kaubalaevastikku kuulub umbes 600 laeva, millest enamik on moodsad ja energiasäästlikud.

Taani meelitab noorettevõtjaid üle ilma

RAIN UUSEN

Kopenhaagen, Postimees

Euroopa mõistes väikeriike Eestit ja Taanit ühendab veel miski – püüd võidelda majanduskriisist tingitud ängistusega riiklikult finantseeritud koostöömeetmete kaudu, julgustades innovatsiooni ja ettevõtlikku vaimu.

Nii nagu Eestiski, luuakse ka Taanis igal aastal tuhandeid ettevõtteid, kuid vaid vähesed neist arenevad tõelisteks ja julgeteks kasvuettevõteteks. Strateegiajuht Katrine Nygaard ja Eestiski Technopoli valikunõukogudes osalenud kasvukonsultant Hans Christian Andersen puistavad ettevõtlusväetist läbi Kopenhaagenis paikneva Væksthus Hovedstadsregioneni (nn pealinnapiirkonna kasvumaja) selleks, et uuenduslikud äriideed ajaksid juured alla ja väikeettevõtteid leiaks jõudu, julgust ja oskusi kasvatada ning koduaiast kaugemale küündida.

Kui varasematel aastatel keskendusid ettevõtluskeskkonna toetusmeetmed Taanis kõikidele alustavatele ettevõtetele, võimaldades uutele firmajuhtidele näiteks neljatunnilist konsultatsiooni, siis alates 2007. aastast tõugati sealmail strateegia hoopis uude suunda – toetama ja turgutama hakati ettevõtete kasvuvajadusi. Selle tulemusena loodi aga aastast tuhandeid uusi, kasvuvõimalustest innustunud jätkusuutlikke ja ekspordipotentsiaaliga ettevõtteid.

Nii sõnastas Taani valitsus oma 2007. aasta globaliseerumisstrateegias selgesõnalise eesmärgi – Taanist peab aastaks 2015 kujunema see riik maailmas, mille ärikliimas idaneb suurim hulk üleilmse potentsiaaliga kasvuettevõtteid.

Sel aastal on Taani riiklikud toetusstruktuurid astunud aga koostöös sammukese veelgi kaugemale ja kutsuvad oma globaalse potentsiaaliga, ekspordile orienteeritud äri alustama

FOTO: COLOURBOX.COM

Taanis ka mis tahes teiste riikide ettevõtlikke noori ja vanu.

Kuni 15. aprillini kutsuti ülemaailmselt ambitsioonika äriplaani noorettevõtjaid registreerima uude ärialustusprogrammi LaunchPad Denmark – selle kaudu kutsutakse ettevõtjaid Taani n-ö ärieliitkooli, kus neid viiakse kokku nii mentorite, investorite kui ka viimaste vaba rahaga (www.launchpaddenmark.com). «Selle projekti eesmärgiks on kutsuda paljutootavad, talendikad ettevõtjad Taani, et nad paneksid oma äriale aluse just siin,» selgitab projekti konsultant Kristian Lund.

«Toetusprogrammi jooksul juhendatakse [välja valitud] noorettevõtjaid

seminaride, õppekäikude, personaalselt määratud mentori nõuannete ja kogenud ekspertidega toimuvate näost näkku õppetundide kaudu selleni, et sinu äriplaani saaks kandva tuule alla kõigest üheksa kuuga,» selgitab Lund.

Andersen seletab, et kuigi Væksthus on ellu kutsunud nii noorte ja inukate kui ka kasvupotentsiaaliga äriideede hällitamiseks ja toetamiseks, käib töö nende majas siiski väga kindlate reeglite järgi. Otsitakse ettevõtjaid, kellel on globaalne mõtlemine ja lähenemine ning kellel on julgust oma unikaalset äriideed teistega võrreldes parendada ja arendada.

Nygaardi sõnul tekivad nii ka parimad võimalused viia ettevõtjad kok-

ku riskijulge investorrhaga ning Taani valitsuse pakutava globaalse toetusüsteemiga rahvusvahelistel turgudel, kus ametlikud esindajad kohalike olusid ja ärikultuuri tutvustavad.

«Kui ettevõtja meie jutule jõuab, hindame ühelt poolt tema ambitsiooni ja teisalt potentsiaali,» selgitab Andersen. «Kui selgub, et äriplaani potentsiaali pole, kuid tegijad ise on ambitsioonikad, saame siin majas neid teistega miksida ja potentsiaaliga kokku sobitada.»

Andersen peab oluliseks ka seda, et alustavatele ettevõtjatele antaks kätte lihtsad töövõtted ja tööriistad oma äriplaani arendamiseks ning näidataks vahel lausa näpuga ette, mida

teha järgmiseks. «Naised mõtlevad oma ideed üldjuhul paremini läbi, mehed tulistavad rohkem n-ö puusalt ja katsetavad,» üldistab Nygaard.

Miks selline ettevõtete ja ettevõtjate poputamise siiski vajalik on? «Kõik uued töökohad luuakse ju uute ettevõtete poolt,» viitab Andersen, et see on ka ainus väljapääs üleilmsest kriisikuristikust.

Inkubaatorisarnane Væksthus Hovedstadsregionen toetab Taanis ettevõtlust kolmel tasandil – hallitatakse ja väetatakse idufirmasid, nõustatakse olemasolevaid ettevõtteid, kes otsivad kasvu ja uusi eksporditurge ning turgutatakse idanema suurettevõtetest välja viskunud äriideid.

Taani-Eesti Kaubanduskoda toetab ärikontakte

MERLI LINDBERG

Taani-Eesti Kaubanduskoja tegevjuht

Eesti Kaubandus-Tööstuskojale lisaks on siin mitmeid rahvusvahelisi kaubanduskodasid, mille eesmärk on aidata esindatava maa ja Eesti vahelisi majandussuhteid arendada. Aastal 2007 sai 1996. aastal asutatud Taani-Eesti Äriklubist ametlikult Taani-Eesti Kaubanduskoda, mille liikmeskonda kuuluvad ettevõtjad ja ettevõtted nii Eestist kui ka Taanist.

Taani-Eesti Kaubanduskoda ei paku tasulisi teenuseid, kuid aitab nõu ja jõuga ning suunab abivajaja õigete kontaktideni. Kaubanduskoda kui organisatsioon on kohtumispaik kontaktide ja info vahetuseks: korraldame teabeseminare, -üritusi, ettevõtluskonverentse ning esindame liikmeid Eesti Välisinvestorite Nõukogus. Meie tugevus on teadmised ärikultuurist, ettevõtlusest ning suur kontaktivõrgustik nii siin- kui ka

sealpool Läänemerd. Kasvõi teadmine, kui suured planeerijad võivad taanlased olla, garanteerib meie võrgustikus liikujale eelise omaette üritajate ees.

Töötame kaubanduskojas aktiivselt selle nimel, et oleksime Eestisse saabuva taanlase jaoks «esimene uks», mille ta avab. Eesti ettevõtja tarvis oleme loomas infopanka Eesti noortest, kes on Taanis hariduse saanud ning võiks seetõttu olla suurepäraseks «uste avajad» Taanis.

Tänavu korraldame neljandat aastat järjest Skandinaavia ettevõtluskonverentsi «Nordic Open». Kui seni oleme jaganud üldisi põhjale oskusteadmisi, siis sel aastal keskendume Taanile. Avasõnad ütleb seekord Taani kaubanduse ja investeringute minister Pia Olsen Dyhr. Jagame ettevõtlusinfot ning Taani ettevõtete laienemiskogemusi.

Konverents toimub 15. mail ning ootame sellest osa võtma nii neid, kes juba põhjamaades ekspordikogemust omavad, kui ka neid, kes alles esimest välisurule sisenemist plaanivad.

SINU MILJONID ON
SKANDINAAVIAS

Äri- ja kontaktikonverents
Nordic Open 2013
15. mail 09:00-16:00

Swissôtel Tallinn, Tornimäe 3
Tutvu programmiga, registreeri end ja loe lisainfot www.nordicopen.org

 NordicOpen

Väikesest tegijast üldtuntud kaubamärgiks

SARA PAETAU
Taani saatkond

Kõik algas sellest, et ta tahtis omaenda tehast juhatada. Karl Toosbuy saigi noorest püüdlükust kingsepast suure Kopenhaageni jalatsitehase juhiks. Ent kuna see ei olnud tema enda tehast, tuli ta ühel hetkel töölt ära, müüs maha oma maja ja kolis üürimajja Saksaamaa piiri lähedal Bredebros. Siin asus ta 1963. aastal kohalike abiga valmistama kingi mahajäetud laohoones.

Rakendanud jalanõude valmistamisel mitmeid uudseid lahendusi, oli Toosbuy esimesi tootjaid, kes hakkas arvestama, et jalatsid peavad sobima jala kujuga, mitte vastupidi. Nüüdseks on Ecco jalavarjud tuntud kogu maailmas ning üle 20 000 töötaja 50 maal tagavad firma kingade tootmise ja turustamise kõikides etappides.

Ühe teise firma edu algas Billundis 1932. aastal puust mänguasjade valmistamisega. Kui mõne aja pärast lisandusid plastist lelude ja ehitusklotsid, oli fenomen sündinud. Esimene partii praegu eksimatult tuttavaid ja iseloomulikke klotse valmis 1958. aastal neljas värvis ning nelja ja kaheksa «nupuga». Kohe kõigi laste lemmikuks saanud Lego (lühend taanikeelsest «leg godt» – mängi hästi) klotse ja mänguasju müüakse nüüd rohkem kui 130 riigis ning Ole Kirk Kristianseni väikesest perefir-

Hinnatud Ecco jalatsid on tuntud ka Eestis.

mast on saanud maailmas toodangult kolmandat kohta hoidev mänguasjade valmistaja.

Thomas Adamsen ja Annemette Markvad rändasid mööda Taanit ringi ning müüsid käsitsivalmistatud

ehteid tänavatel ja rokkfestivalidel. Tänavu oma asutamise 30. aastapäeva tähistav ettevõtte aga kasvas kiiresti ning nüüdseks on Pilgrim võlunud ehtekandjaid kaugel ja lähedal. Endiselt valmib iga ehe käsitöö-

na, kuid müügikohti on üle maailma enam kui 5000. Ettevõtte edu jõuab ühiskonnale tagasi abiorganisatsiooni Piirideta Arstid kaudu, mida Pilgrim on aastaid toetanud.

Pidades tähtsaks funktsionaalsust

FOTO: BODUM

ja kvaliteeti lõi Peter Bodum 1944. aastal Kopenhaagenis perefirma köögitarvete tootmiseks. Samu omadusi hindasid ka tarbijad ning ettevõtte tooted töid talle rahvusvahelise tuntuse juba 1960ndatel. Firma varasematest disainidest saavutas erilise tähelepanu siiani kõige keskkonnasõbralikumaks «kohvimasinaks» peetav presskann Bistro, mis läks tootmisse 1974. aastal. Peagi avati BODUMi kauplusi mujal maailmas ning nüüd saab nende tooteid osta rohkem kui 50 riigis. Funktsionaalne ja elegantne disain, kvaliteetne materjal ja teostus ning südamega tehtud tootearendus ja turundus sillutavad väikesest ettevõtte tee üle maailmsele edule.

Investeeri Taani turule sealseid tootemärke hõivates

ANDRUS SOODLA
Danske Banki ettevõtete panganduse asedirektor

Tugev tootemärk on ülitihedas turukonkurentsis ettevõtte peamisi väärtusi. Eesti turg on väike,

mis seab siin investeringutele brändiarendusse kindlad piirangud. Paraku ei jätku enamikul meie ettevõtetel kapitali, et töötada oma brände üles välisriigis.

Üks Eesti tootjate võimalus näiteks Skandinaavia maade turule sise-

nemiseks on osta mõni seal juba sissetöötatud toode või kaubamärk. Selline, millel on oma stabiilne tarbijaskond, ajalugu ja tulevik. Ostes brändi, mida seni on toodetud näiteks Taanis, tooks see kasu, kui tuua osa tootmisvõimsusi üle Eestisse.

Meie ettevõtja võidaks eeskätt madalamast kulubaasist, aga ka stabiilsest, ettevõtlust toetavast maksukeskkonnast. Majandusanalüütikute hinnangul on Eestis madalamad tööjõukulud kui Skandinaavias tervikuna veel

vähemalt ühe investeerimistsükli vältel.

Viimasel kümnendil oleme sageli näinud, kuidas Skandinaavia ettevõtetel toovad oma tootmise üle Eestisse, et lõigata kasu siinsest madalamast kulubaasist.

Miks ei võiks sama mudel töötada meie ettevõtete jaoks? Kui varem pole Eesti ettevõtetel olnud võimalised investeerima rikkaste tarbijaturgude kaubamärkidesse, siis nüüd on aeg selleks küps.

Kogemusi meie ettevõtetel on. Tehnoloogia, tooted ja pädevad inimesed on samuti olemas. Meie ette-

võtlussektor tervikuna on kogunud piisavalt kapitali.

Loomulikult tuleb jätkuvalt tagada tootearendus sihtturul, et vastata sealsete tarbijate eelistustele. Nii nagu hiinlased jätsid pärast Volvo ostu selle arenduskeskuse Rootsi ning kõigil on jätkuvalt tegemist Rootsi autoga. Hiinlaste kasu on ligipääs tipp tehnoloogiale. Võidavad aga kõik, sest tarbijad on rahul toote kvaliteediga, usuvad selle tulevikku ja on nõus seetõttu maksma senist hinda. Uus omanik aga saab samal ajal parimad tehnoloogilised teadmised kiiresti üle kanda oma rahvuslikku autotööstusesse.

Välisbrändide hankimine aeglustaks tõenäoliselt ka meie oskustöölise väljarännet. Töökohad, mis seni on tõmmanud meie tegijaid teistesse riikidesse, tuuakse hoopis koju kätte. Jällegi oleks see kasulik mõlemale poolele – ettevõtja säästaks kuludelt ja meie inimesed saaksid paremini klapitada oma töö- ja pereelu.

Danske Bankil on Taani turul tegutseva suurima pangana hea ülevaade erinevate majandussektorite väljavaadetest. Koostame regulaarseid majandussektorite turuülevaateid ja analüüse. Võta meiega ühendust, kui soovid täpsemalt järele uurida.

TAANI TOODETE ERIPAKKUMISED 11.-19. MAIL. UURI LISAKS AADRESSILT WWW.DENMARK.EE

Taani, kasutamata potentsiaaliga sihtturg?

INGE MÄGI

äri- ja maksukonsultant,
Deloitte Kopenhaagen

Kus häda kõige suurem, seal abi kõige lähem!» Raske aeg viib

inimesed kokku, paneb suhtlema, muudab abivalmiks ja vastutulelikuks. Ka praegune majanduskriis on pannud ettevõtjaid otsima teid ja võimalusi, kuidas oma äri laiendada, ning vaatama uute maade suunas.

Eesti ettevõtjatega suheldes olen tähele pannud, et ekspordimaad ja koostööpartnerid on põhiliselt Soome, Rootsi, Saksamaa ja Venemaa. Kuid miks mitte Taani? Eksporti Soome, Rootsi, Saksamaale ja Venemaale põhjendatakse nende maade geograafilise lähedusega. Kuigi Saksamaa jääb sama kaugemale kui Taani, siiski vaadatakse Taanist mööda. Ometigi on Taani tuntud kui jõuka elanikkonnaga ja kõrge ostujõuga heaoluma.

Eesti eksporti vaadates oli Taani 2012. aastal 10. kohal – 2% kogu Ees-

ti ekspordist, võrreldes eelneva aastaga oli langus 2%. Usun siiralt, et seda näitajat saab ainult paremaks muuta.

Üleilmne majanduskriis on pannud Taani avastama teisi sihtturge. Äsja Taanis ilmunud uurimistöö taanlaste raskustest võõrale turule sisenemisel näitas, et keele ja kultuuri erinevusi peavad taanlased kõige suuremaks takistuseks ärisuhete arendamisel välisriikides.

Olen Taanis elanud ja töötanud 18 aastat ning viimased poolteist aastat pühendanud osa oma tööst Deloitte Kopenhaageni osakonnas Eesti-Taani ärisuhete arendamisele. Kombineerides taani ja eesti keele ning kultuurialaseid teadmisi Deloitte'i maksu-, juriidiliste ja ärialaste teadmistega, teen tööd kahel suunal: ühelt poolt nõustan Taani ettevõtjaid, kes soovivad laiendada oma äritegevust Eestis, ja/või liikuda Eesti kaudu teistesse riikidesse. Teiselt poolt nõustan Eesti ettevõtjaid, keda huvitab Taani turg. Aitan

Eesti ettevõtjaid Taani turule sisenemisel ning maksu- ja juriidiliste küsimuste lahendamisel, sest tunnen Taani olusid hästi, valdan keelt, maksusüsteemi ning oma töö käigus suhtlen paljude rahvusvaheliste ettevõtetega.

Olen kogenud, et kuigi Eesti ja Taani on nii ajalooliselt kui ka geograafiliselt lähedased, teatakse teineteist väga vähe ja tihti peale on need teadmised aegunud. Süüdistada ei ole siin kedagi, see on isegi positiivne, et teineteisele atraktiivsetes maades peitub kasutamata potentsiaali.

Ettevõtte laiendamine üle riigipiiride ja teenuste-toodete müük on keeruline ning aeganõudev, kuid sihikindlalt tööd tehes ja arvestades teiste maade eripära on see kindlasti võimalik. Eesti ja Taani täiendavad teineteist suurepäraselt, mis on väga heaks koostöö aluseks ärisuhete laiendamisel. Eestil on, mille üle uhkust tunda – Eesti tooted on Taanis konkurentsivõimelised, neil on hea maine ning ma väga loodan, et õige pea näeme märgatavat kasvu Eesti-Taani ärisuhete arengus.

FOTO: LUNDBECK

Taani ravimifirma Lundbeck võitleb alkoholisoituvuse vastu

SARA PAETAU

Taani saatkond

Taanlastel ei ole suurt rasketööstuse sektorit, kuid selle asemel on neil nn Ravimiorg / Med-org (Medicon Valley) – loodusteaduste klaster, mis ühendab ligi 300 Taani-Rootsi erineva suurusega bio- ja meditsiinitehnoloogia ning farmatseutika ettevõtet. Kuna ettevõtted omavad loodud toodete õigusi vaid 15 aastat, toimub sektoris pidev võistlus ning innovatsioon ja võime uusi tooteid välja töötada on esmatähtis.

Erinevalt mõnest teisest riigist toimuvad Taanis tervishoiu-uuringud ülikoolide haiglates ning samas käib tihe koostöö avaliku ja erasektori vahel. Arvestatavat toetust meditsiinuuringutele annavad erafondid, mille on rajanud firmad nagu Novo Nordisk, Lundbeck ja LeoPharma. Suuresti tänu neile on Taani farmatseuti-

kaueringud rahvusvaheliselt nii kõrgele tasemele jõudnud.

Ravimifirma Lundbeck üks suuromanikke ongi Lundbecki fond, millele läheb valdav osa ravimite müügist saadavast kasumist. Lundbecki fond kasutab raha uuringutegevuseks tervise ja loodusteaduste vallas ning on viimase kümne aasta jooksul panustanud sellesse 1,8 miljardit eurot.

Aastal 1915 Taani ettevõtja Hans Lundbecki asutatud ravimifirma H. Lundbeck ASi fookuses on ajuhaigustega patsiendid ja nende elukvaliteedi parandamine. Igal aastal suunab Lundbeck 20% oma käibest tagasi uuringutegevusse ning viimased kuuskümmend aastat on firma järjekindlalt nimelt ajuhaiguste uurimist toetanud.

Lundbecki uuringukeskustes Taanis ja USAs töötab keeruliste aju mõjutavate ravimite väljatöötamise nimel praegu kokku enam kui 1200 spetsialisti. Kliinilisi uuringuid te-

hakse ligi 40 riigis. Ravimi väljatöötamine on suuri investeeringuid nõudev protsess, vajaliku toimeaine avastamisest kuni ravimi turuletoomiseni võib kuluda kuni 20 aastat. 5000 katsetatavast ainest jõuab ravimina turule enamasti üks. Kuid ka ebaõnnestunud katsed annavad väärtuslikke uusi teadmisi sellest, kuidas inimese aju töötab.

Hiljuti töötas Lundbeck välja ning on saanud ka müügiloo Euroopas, sh Eestis, uuele alkoholisoituvuse ravimile nimega Selincro, millest loodetakse suurt abi sellele levinud probleemile. Nii Eesti kui Taani on alkoholi tarbimise ning selle põhjustatud tervisekahjustuste ja surmade poolest Euroopas kahjuks kõrgel kohal ning võimalus sobiva ravimi abil tuhandeid inimesi päästa tundub nüüd käeulatuses.

20 aastat tagasi oli Lundbeck üks esimesi ravimifirmasid, kes lõi Eestisse oma tütarettevõtte.

Kuningliku õhuväe piloodid, kelle valvsa silma all hoitakse Balti riikide õhuruumi

Õhuruumi kait

Kui mõne Eesti linna elanik hommikul õue minnes taevast hävitajamüra kuuleb, siis peab ta selles süüdistama ilmastikutingimusi – Balti õhuturbemissioonil teenivad piloodid on andnud endast parima, et teha vaikne ülelend kõrgelt-kõrgelt, kuid mõnikord kõlab nende visiit kõigele vaatamata väga jõuliselt.

EVELYN KALDOJA

Zokniai, Postimees

Nagu kinnitab Taani kuningliku õhuväe piloot, kes elukutse tõttu saab artikli tarbeks öelda vaid oma kutsungi Dur, üritavad nemad jääda maa peal olijatele märkamatuks. Lõuna-Taanis Skrydstrupis asuvas kodubaasis väldivad nad päevadel, kus naaberlinnas toimub matus, üldse õhkutõusmist.

Dur on teeninud nii 2009. ja 2011. aasta Taani vahetuste ajal Balti õhuturbemissioonil kui ka Afganistanis ja 2011. aastal Liibüas. Ta kinnitab, et kõigil missioonidel üritavad hävitajad taeva ringi liikuda võimalikult vaikselt. Ainsad erandid sellele reeglile meenuvad talle üksikudel juhtudel Afganista-

nist, kus võitlevate mässuliste heidutuseks hävitaja oma selget kohalolekut madalamalt lennates demonstreerib.

Afganistan ja Baltimaade õhuturve ongi Taani õhuväe hävitajapilootidele kaks peamist välismissiooni. Ka seekordse Taani kontingendi komandöri major Morten Hassø jaoks on Zokniai varasemast tuttav. Esimest korda saabus ta sinna 2004. aasta suvel talalise hävitajapiloodina taanlaste esimese rotatsiooniga.

Hassø kinnitusel erineb toona Zokniais avanenud vaatepilt praegusest tohutult. «Suurim muutus, mida mina märkan, on maandumisrada,» jutustab ta. «Kui aus olla, siis 2004. aastal oli sellele maandumine üsna hirmutav kogemus. Nüüd on siin täiesti perfektne maandumisrada.»

um kindlalt kontrolli all.

FOTOD: KURT HANSEN

Õppelende tehakse võimalikult märkamatuks, et elanikke mitte segada.

tsjad üritavad hoida vaikset joont

Igapäevane pilooditöö tähendab Duri sõnul 24-tunniseid valveid, mis vahelduvad 24-tunniste puhkeaegadega. «Oma õppelennud üritame sättida tööpäevadele ja nädalavahetusele mitte lennata, aga loomulikult oleme kogu aeg valvel ning kui midagi juhtub, oleme valmis startima,» kirjeldab ta.

«Tavalisel päeval lendame ükskaks õppelennu üle Baltimaade,» jätkab piloot. «Üritame lennata üle erinevate piirkondade, et mitte teha müra ühes kohas neli kuud järjest ja mitte ka koormata kogu aeg ühe koha õhuruumi.»

Intsidente, mis on sundinud Taani hävitajaid erakorraliselt startima,

on Hassø sõnul nende seekordse missiooni jooksul olnud umbes 14. Küsimusele, millised need olnud on, vastab ta: «Igavad. 90 protsenti meie missioonidest on Venemaalt üle Soome lahe Kaliningradi või tagasi lendava transpordilennuki saatmine.»

«Tavaliselt lendavad nad seda marsruuti, mida nad peaksid lendama,» lisab Dur. «Meie saadame neid selleks, et näidata, et me jälgime neid, sest kui me seda ei teeks, siis nad tõenäoliselt löikaks nurki ja rikuks sellega õhupiiri.»

Taanit kaitseatašena Baltimaades esindav kolonel Søren Frausig mee-

nutab, et hävitajapiloodidele antav häireolukord ei pruugi alati sugugi piiririkumist või üldse midagi kaugeltki sõjalist tähendada.

«Osa õhuturbest on ka tavalise õhuliikluse aitamine,» selgitab Frausig, kes taustalt on ka ise õhuväelane.

«Seda juhtub küll harva, aga oleme võimelised ka minema ja näiteks kontrollima, kas liinilennuki maandumiseadmed on töökorras või mitte, kui neil tekib sellekohaseid kahtlusi,» räägib atašee. «Kuna harjutame kogu aeg lähestikku lendamist, siis saame isegi öösel õhku tõusta ja vaadata, mis seisus on maandumiseadmed. Me ei pruugi teada, kuidas need peavad välja nägema, aga me saame vähemalt kirjeldada seda, mida näeme.»

«Mullu purunes ühel Taani lennukil õhku tõustes rehvi. Probleem pole mitte niivõrd purunenud rehvis, kui-võrd selles, mida see võib plahvatades lennukile teha,» toob Frausig näite. «Sellises olukorras tõuseme õhku ja läheme vaatama, mis sealt paistab, ning nemad saavad selle põhjal langetada otsuse, kas nad peavad kohe maanduma, põletama enne maandumist kütust või otsima maandumiseks parema lennuvälja.»

«Põhimõtteliselt anname ka teada kõigest ebatavalisest, mida ülevalt näeme,» resümeerib Hassø. «Näiteks, kui näeme üle Läänemere lennates suurt õlilaiku või põlevat laeva, siis anname sellest teada.»

Dur leiab, et Baltimaade õhuturvet on üks paremaid võimalikke missioone, mida teha. «Võrreldes näiteks Afganistani saatmisega on see madala riskitasemega, samuti on see kodus ootavatele peredele lihtsam ning pole eriti keerukas – sa tead täpselt, milleks sind välja saadetakse, millised on piirid, mida sa võid teha ja mida mitte,» põhjendab ta.

Tõsi, piirid on üsna selgelt paigas nii õhus kui maa peal. «Piloodid on siin vaid kuu aega, sest siin saavad nad vaid õhuturbelende teha, aga peaksid ka teisi asju harjutama, milleks võimalusi pole,» selgitab Hassø.

Maa peal aga kehtib taanlastele kindel kord, mis sisuliselt ei erine neile näiteks Afganistanis kehtivatest reeglitest. Alkoholi tarbida ei tohi, naistega tiiba ripsutada ei tohi (ka abikaasade visiidid on keelatud) ja kasarmu aset täitvas hotellitoas peab olema südaööks. Need on reeglid, mis erinevad riigiti, kuid ilmselt just ran-

gus on ka üks põhjuseid, miks Šiauliai politsei eeldab juba taanlaste saabudes, et nende rotatsioon möödub probleemideta.

Oma esimesel välismissioonil teeniva kapteni Mark Kallani sõnul liigub 2004. aasta rotatsiooni päevist siiski ka Taani õhuväes hirmujutte, näiteks sellest, kuidas üks nende kolleeg Šiauliais röövimise ohvriks langes.

Praegune tegelikkus on aga Kallani kinnitusel päris meeldiv. «Siin pole küll päris samasugune nagu kodus Taanis, aga siiski on rahulik ja kena, ükski hirmujutt, mida kuulnud olen, pole sellel missioonil tõeks osutunud,» märgib ta. Taani õhuväelaste meelisajaviiteks Šiauliais on kõigi kolme seal teeniva mehe kinnitusel jõusaal.

30. aprillil kolivad Zokniaisse nende asemele Prantsuse õhuväelased. Küsimusele, kas kahe riigi kolleegid ka koos peo teevad, vastatakse eitavalt, kuigi ühisõppustel näiteks on ühised seltskondlikud ettevõtmised üsna tavapärased. Vastupidi – riigivahetusele eelnevatel päevadel läheb Zokniais alati nii kitsaks, et sellega üritatakse lihtsalt võimalikult kiiresti ühele poole saada.

BALTIMAADE ÕHUTURVE

- Algas 2004. aasta 30. märtsil.
- Praeguseks on Baltimaade taevast valvamas käinud 14 erineva liitlasriigi hävitajad, neist mitmed korduvalt. Näiteks Taani kuninglikul õhuväel käib tänava jaanuarist aprillini juba neljas rotatsioon – eelmised olid aastatel 2004, 2009 ja 2011.
- Siiani on õhuturvet teostavate hävitajate baasiks olnud Põhja-Leedus Šiauliai linna lähedal asuv Zokniai, kuid peagi on hävitajate vastuvõtuks valmis ka Āmari õhuväebaas Eestis. Esialgses plaanis Baltimaade kolmandaks õhuväebaasiks mõeldud Lielvarde ehitus Lätis on jäänud mõnevõrra venima.

Madalenergia-eramud pole enam ammu tulevikuutoopia

RAIN UUSEN

Kopenhaagen, Postimees

Kui taanlaste Hanne Beeri ja Ove Bendtseni lapsed nende suurest ja kulukast kodust laia maailma oma unistusi püüdma lendasid, otsustas abielupaar ka oma elus olulise pöörde teha ning kolida ümber energiasäästlikku külakesse, sest kõledaks jäänud maja kaikus tühjusest.

Hanne ja Ove võtavad mu vastu taanlaslikult tagasihoidliku viisakusega ja ütlevad kohe, et ega neil mingit heureka-sõnumit polegi justkui edastada. Kolimine madalenergia-majja selleks spetsiaalselt arendatud külakeses nimega Stenløse Syd, mõnekümne kilomeetri kaugusel suurematest linnadest Kopenhaagenist ja Roskildest oli neile lihtsalt järgmiseks loogiliseks jätkuks eluteel.

«Kokkuhoidlikud ja korraarmastajad oleme alati olnud,» selgitab perenaine Hanne. «Eelmises majas oli meil suur bassein, mida keegi kunagi ei kasutanud, sest seal oli vesi alati liiga külm,» muigab peremees Ove, et puudust nad palju väiksemas majas millestki tegelikult ei tunne.

Majja astudes ei reeda esmapilgul miski teadmist, et hoone peidab endas mitmeid erilisi tehnoloogiaid, mis kõik kokku aitavad majal funktsioneerida ja oma elanikke teenindada nullenergia piirimaal. Pigem võiks Hanne ja Ove kodust kõnelda kui skandinaavialikult maitseka ja praktilise sisekujunduse musternäidisest.

Kokkuhoid iseenesest

Stenløse Syd on Põhja-Euroopa suurim madalenergia-küla, mille 76 hektarile mahub kokku 750 madalenergia-hoonet, valmis on neist ehitatud enam kui kolmsada. Energia- ja keskkonnasäästlikku külakesse mahuvad nii ühepereeramud, ühiselamulaadsed korterelamud eakamatele, sotsiaalmajad, üürikorterid kui ka mitmed hoolduskeskused – kõik valminud samal, energiat säästval põhimõttel.

Kui Stenløse Sydi piirkonda arendama hakati, tegi Egedali vallavalitsus otsuse, et arendusprojektid peavad olema teostatud ning saavutama tarbimises poole väiksema energiakulu, kui on kirjas Taani ehitusseadustes – nii otsustasid vallajuhid ja ehituseksperdid kohe alguses vaadata tulevikku.

Hanne ja Ove maja kulutab aastas energiat ruutmeetri kohta vaid umbes 15 kWh. Kokku kogutakse ka vihmavesi, mida kasutatakse WC loputuskastis ning näiteks ka pesu pesemiseks ja aias kastmiseks. «Ei, meie tualetis pole kollakas vesi, nagu paljud meie külalised kõigepealt küsivad,» muigab Hanne ja tirib mu kättpidi WCsse, et saaksin selles ise veenduda – tõesti, vesi on puhas ja läbipaistev nagu igas teises korralikus kodus.

Kui tavapärane pere kasutab üldjuhul kuus 6–9 kuupmeetrit puhast vett, kulub siin majapidamises seda kõigest 2–3 kuupmeetrit jagu kuus. «Me ei pea vett selleks spetsiaalselt

Säästlikkus on Hanne Beeri ja Ove Bendtseni mõtteviisiks olnud juba ammu, madalenergia-majja koliti veidi üle kolme aasta tagasi.

Maja aju - abihoones asuv juhtimiskeskus.

kokku hoidma,» kinnitavad majaomanikud. «Aga me pole kunagi ka laristanud, ei siin ega eelmises majas.»

Kohanemine võtab aega

Kuigi külastan Hanne ja Ove kodu südatalvel, kui väljas on miinuskraadid ja õues paks lumi veel maas, on majas mõnus soe. Suured ja kobakad radiaatorid selle maja sisekujundust aga ei paista kaunistavat – kogu sisekliimat juhitakse targast juhtimiskeskest, mis paikneb ruumisäästlikult hoone abiruumis, seda kastikest kutsub peremees maja ajuks. Loomulikult toimib majas edukalt soojatagastus ehk ühtki soojakraadi niisama tuulde ei lennutata ja raisku ei lasta. Selleks et kodu aasta läbi soe püsiks, kulub siin majas umbes nelisada eurot aastas.

Madalenergia-maja ei pea mugavustelt ja sisustuselt järeleandmisi tegema - ilus ja hubane nagu hoolega loodud kodu ikka.

«Meie jaoks polnud siia kolimine mingi imetegu, sest oleme terve elu elanud säästlikult,» selgitab Hanne, «pigem sobitus sedasorti madalenergia-majja lihtsalt meie elustiiliga.» Ka suur osa mööblist on Hanne enda kätetööga vanast uueks taastatud.

Ove sõnul kulus esimene aasta siiski süsteemide seadistamisele, sest kohe on keeruline kõiki madalenergiahoone võimalusi oma igapäevatoimetustega sünkroniseerida – inimeste

harjumused, lähenemised ja soovid on erinevad ning lähtuvad aastaajast, kellaajast ja paljudest teistest teguritest. «Nüüdseks võib öelda, et kõik süsteemid on meie elustiiliga kohandatud ja optimaalseks timmitud,» kinnitab Ove kolm aastat pärast kolimist.

State of Green
Join the Future. Think Denmark

www.stateofgreen.com

STENLØSE SYDI INNOVATSIOONI-AUHIND

2007. aastal pälvis Stenløse Sydi arendusprojekt Rockwooli innovatsiooniahinna. Hoonete ehitamisel on kasutatud Rockwooli kivivilla tipp tehnoloogial põhinevaid tooteid, et tagada soojapidavus, hoonete kestvus ja tuleohutus.

FOTO: HENRIK STENBERG

Klassikalist kammermuusikat esitav Esbjerg Ensemble asutati juba 1967. aastal ning ansambel on kogunud tuntuks üle maailma. 2012. aasta kontsertidel Tallinnas juhatas ansambliit eestlanna Kaisa Roose.

Kultuur kahe maa suhtlemisvahendi ja allikana

SILVI TEESALU

Taani Kultuuri Instituudi direktor

Taani Kultuuri Instituut rajati kakskümmend kolm aastat tagasi. Hea meel on tõdeda, et Taanist teatakse nüüd palju rohkem kui siis.

Suurt rolli mängib muidugi internet. Teinekord tundubki, et riikidevaheline suhtlus saab edukalt kulgeda läbi netiavaruste, kus suhtluses osaleja ei pruugi tõusta toolilt ega otseselt kellegagi lävida.

Õnneks on inimese loomuses säilinud vajadus otseste kontaktide järele ning soov näha ja tajuda ümbritsevat kõigi meeltega. Just see viimane õigustab ka kultuuridevahelises suhtluses tegutsevate organisatsioonide olemasolu. Kultuur tuleb üle riikidevaheliste piiride väga konkreetsel kujul, näituse või kontserdina, kuid ka arvamustevahetuse ja kogemuste jagamisena.

Kas teadmisi on küllaldaselt, võib vaielda. Mulle tundub, et eesti keeles on Taani kohta suhteliselt vähe ja

ühikülget materjali. Seetõttu alustasime koostööd Vikipeedia toimkonnaga, et kasvatada eestikeelse teabe hulka selle leheküljel. Tore oleks, kui tulevikus suureneks informatsiooni hulk mitte ainult Taani kohta Eestis, vaid ka Eesti kohta Taanis.

Taani Kultuuri Instituut on kahe riigi piiriülese suhtlemise vahendamisega tegelenud alates 1990. aastast, mil instituudi avamine oli seotud Eesti, Läti ja Leedu iseseisvuspüüdluste toetamisega. Toetus oli üldrahvalik, kuna Taani pidas kolme Balti riiki okupeeritud aladeks, ei olnud võimalik riigi poolt ametlikke esindusi avada. Taani üks suuremaid päevalehti Politiken kutsus inimesi üles toetama Taani Kultuuri Instituudi avamist Baltimaades ning mõne kuuga oli koos kaks miljonit Taani krooni, millega sai alustada.

Esimeste aastate tegevuse sisuks oli baltlaste huvist tulenev nõudlus eelkõige teabe järele, kuidas rajada riiki. Korraldasime arvukalt seminare nii siin kui Taanis omavalitsuste ja kultuurikorralduse kohta, saatsime

Taani õppereisidele sotsiaaltöötajaid, õpetajaid ja eriti noori, kellest sajad ja sajad osalesid sealsete rahvakoolide kursustel. Viiekümneaastase pausi järel alustasime taas taani keele kursustega. Üsna ruttu saime kontakti Taani kunstnike ja muusikutega, kes tulid esinema ning eesti kultuuri tundma õppima ja siinsete kunstinimestega kohtuma.

Nimetaksin vaid mõned tollal olulised külalised, nagu kunstnikerühmitus Piloterne, muusikud Niels Henning Ørsted Pedersen, Michala Petri. Taani kunsti kõrghetkedest andsid ülevaate Skageni maalikunstnike tööde näitus Eesti Kunstimuseumis ja Kunstihoones toimunud näitus saja aasta nimekamate Taani kunstnike töödest. Olime PÖFFi alguse juures, samuti Jõulujazzi sündimisel tegevad, oleme toonud Eestisse Eurovisiooni vennad Olsenid, paljud Taani orkestrid, koorid, tutvustanud Taani heliloojaid nagu Carl Nielsen, olnud tegevad Taani ja Eesti džässikohtumistel.

Tagasi vaadates ning praegusele hinnangut andes on kõigepealt näha

suurt erinevust kultuurivahendamise vormis ja sisus. Nüüdseks on nendest esialgsetest kontaktidest saanud professionaalsel tasemel kultuurisuhtlus, mis toob taanlasi esinema Eestis peetavatele muusikafestivalidele, võimaldab meil näha Taani filme peaaegu kohe, kui need esilinastuvad, toob meieni Taani kunstnike loomingut ja võimaldab kohtuda aruteludeks nii ühiskonda kui ka üksikisikut puudutavatel teemadel.

Maailm on avardunud ja tundub, et vahendajate järele pole enam nii suurt vajadust kui varem. See on muutnud ka instituudi tööd. Suurenenud on huvi meie kogemuste vastu, et mõista kultuurierinevusi, just kahe maa töösidemete tihenemise pärast.

Taani on demokraatlike põhimõtete eest seisev riik, kes peab oluliseks oma kodanike väärikat osalust ühiskonna toimimisel. Taanlased eelistavad heaoluriiki, millesse panustatakse läbimõeldult ja perspektiivitundega. Selle kohta on palju teavet ja konkreetselt praktikat, mida instituut huvilistele jagab.

Jätakuvalt püüame tutvustada Taanit ning tuua Taani ja Eesti teineteisele lähemale kultuurikoostöökäru kaudu, mida näitab ka meie tänavune kultuuriprogramm. Võrreldes varasemate aegadega on rohkem ühiseid ettevõtmisi teiste Eestis tegutsevate kultuuriinstituutidega, mis toimub mitteformaalse ühenduse EUNIC egiidi all. Korraldame debattide sarja Euroopa Majas, kus meie kutsutud nimekad arvamusiidrid Taanist, Soomest, Poolast, Ungarist, Saksamaalt, Prantsusmaalt ja Suurbritanniast koos Eesti arvamusiidritega arutlevad Euroopa tuleviku üle. Koos Balti Filmi- ja Meediakooliga, mis on Taani rahalisel toel Eestisse asutatud, avas EUNIC Filmiklubi, kus sel aastal on tudengitele vaatamiseks ja arutlusobjektiks Euroopa Filmiauhinna saanud filmid.

Taani Kultuuri Instituudi tegemistest on võimalik lisa saada raamatust «Kilde Taani suhetest Eestiga», mida saab laenutada raamatukogudest või osta Apollo raamatupoest.

VIKIPEEDIA VÕISTLUS

KIRJUTA TAANIST JA VÕIDA REIS TAANI!

Taani-teemaliste artiklite võistlus eestikeelses Vikipeedias 10. maini 2013

Kirjuta Vikipeediasse artikleid Taani riigist ja ühiskonnast või Taani-Eesti suhetest 19.-21. sajandil ning võid võita reisi Taani või muid auhindu.

Mõlema kategooria parim kirjutaja saab auhinnaks reisivautšeri Taani Kuningriiki endale sobival ajal 2013. aasta jooksul.

Vaata lähemalt et.wikipedia.org

VIKIPEEDIA
Vaba entsüklopeedia

Søren Kierkegaard 200

Tänavu 5. mail möödub 200 aastat Taani filosoofi ja kirjaniku **Søren Kierkegaardi** sünnist, mida tähistatakse ulatuslikult nii Taanis kui mitmel pool maailmas.

Suur osa Søren Kierkegaardi (5. mai 1813 – 11. november 1855) filosoofilistest kirjutistest käsitleb üksiku ja individuaalse olemist, kus ta selgelt eelistab abstraktselt mõtlemisele tegelikku elu ning peab tähtsaks inimese isiklike valikuid ja pühendumist. Tema psühholoogilised uurimused analüüsivad emotsioone ja tundeid, mis mõjutavad inimest valikute tegemisel.

Just see osa Kierkegaardi mõtte- tööst on jätkuvalt oluline tänapäeval, kus meil tuleb pidevalt teha

valikuid ja seista oma otsuste eest, olles silmitsi eksistentsialistlike küsimustega.

Søren Kierkegaardi peetakse eksistentsialismi eelkäijaks. Paljud tema teoloogilised tööd keskenduvad kristluse eetikale, käsitlevad usku Jumalasse, kirikut kui institutsiooni ning analüüsivad teoloogiat üldisemalt.

Søren Kierkegaardi 200. sünniaastapäeva tähistatakse Eestis konverentsi, näituse ja loenguõhtuga. Täpsem info www.dankultur.ee.

Søren Kierkegaardi sünniaastapäeva tähistamisest maailmas vt. kierkegaard2013.dk

KIERKEGAARDI PÄRAND TÄNAPÄEVASE MÖTTEARENDEUSE KONTEKSTIS

29. mai 2013 9:30-17:00

Konverents Tartu Ülikooli ajaloo muuseumis

Kierkegaardi tulemine Eestisse. Resp. tutvustusest ja retseptioonist.

Prof Ülo Matjus, Tartu Ülikooli emeriitprofessor

Kierkegaard and the ideal of authenticity

Dr Onno Klaas Zijlstra, dotsent, Protestantlik Teoloogia-ülikool (Kampen / Amsterdam)

Kierkegaardi armastus

Dr Johann-Christian Pöder

If the Human Self Were Self-Established

Dr Brian Söderquist, Kopenhaageni Ülikool, Søren Kierkegaardi Uurimiskeskus

Teaching the truth? Kierkegaard between Socrates and Christ.

Prof Renée van Riessen, Leideni Ülikool

Luhtamineva elu kriitika Kierkegaardi

Mag Eduard Parhomenko, Tartu Ülikool

Kõik selle maailma Aabrahamid

Jaanus Sooväli, Tartu Ülikooli doktorant

Kierkegaardi üksik. Kuidas öelda öeldamatut.

Mag Jaan Pärnamäe, Tallinna Ülikooli Humanitaarinstituut

Tõsise(lt) Kierkegaardi tõsistusest ehk ajast ja arutust

Karin Kustassoo

Moderatorid Roomet Jakapi ja Karin Kustassoo

Korraldajad: Tartu Ülikooli Filosoofiateaduskond / Tartu Ülikooli Usuteaduskond / Taani Kultuuri Instituut

SØREN KIERKEGAARDILE PÜHENDATUD LOENGUÕHTU

22. mail 2013 kell 17:00

Tallinna Jaani kirikus

Muusikaline mõtisklus

Jaan Tammsalu, koguduseõpetaja, EELK Tallinna Jaani kogudus
Organist Kristel Aar esitab Taani heliloojate orelimuusikat.

Ettekanded

Søren Kierkegaardi vaimulikust pärandist ja filosoofiliste arutluste tähendusest kaasajale

Arnd Matthias Burghardt, Saksa Lunastaja koguduse õpetaja

Kierkegaardi üksik - Jaan Pärnamäe, Tallinna Ülikooli Humanitaarinstituudi doktorant

Kristlik filosoof S. Kierkegaard ja meie tänapäeval - Arne Hiob, koguduseõpetaja, EELK Tallinna Jaani kogudus

VALIK EESTI KEELES ILMUNUD KIERKEGAARDI TEOSTEST:

- Ängi mõiste (Begrebet Angst), tõlk. Jaan Pärnamäe, Ilmamaa, 2008
- Filosoofilised pudemed (Philosophiske Smuler), tõlk. Jaan Pärnamäe, Ilmamaa, 2008
- Võrgutaja päevaraamat (Forførelens Dagbog), tõlk. Jaan Pärnamäe, Ilmamaa, 2007
- Surmatõbi (Sygdommen til Døden), tõlk. Jaan Pärnamäe, Ilmamaa, 2006
- Kartus ja värin; Meeliülendavad kõned (Frygt og Bæven; Tre opbyggelige Taler), tõlk. Arvo Alas, Vagabund, 1998

NÄITUS: KIERKEGAARDI ELU JA LOOMING

- Eesti Rahvusraamatukogu 6 - 19 mai
- EELK Tallinna Jaani kirik 21 - 27 mai
- Tartu Ülikooli Raamatukogu 28 mai - 10 juuni

Näitus on eesti keeles, lisatud on ka venekeelne tekst (kasutatakse vajadusel).

Alates juunist 2013 on näitus saadaval eksponeerimiseks Eestimaa teistes paikades.

Kontakt: info@dankultur.ee

21. APRILL, 12:30-19:00 TALLINN, SAKU SUURHALL
Taani meeskond osaleb heategevuslikul minijalgpalliturniiril SportPromotion Diplomat Cup 2013. Turniiri piletitulu läheb Haapsalu lastekodule (SA Haapsalu Hoolekandekeskus). www.piletilevi.ee

4. MAI - KUESSAARE
Kuessaare 450. aastapäevale pühendatud konverents. Omaaegsele Arensburgile andis linnaõigused Taani hertsog Magnus 450 aastat tagasi 8. mail. www.kuessaare.ee

4. MAI - PAIDE VALLIMÄGI
Ajaloofestivalil Regade tuuled (3.-5.5) rahvuslike toitide festival, pakutakse ka Taani toite. www.wittenstein.ee

7. MAI, 19:00 - TALLINN, VENE KULTUURIKESKUS (Mere pst 5), **Eesti Arhitektuurikeskus esitleb: Arhitektuuriteater** Loengutega esinevad Taani arhitekt Bjarke Ingels (arhitektuuribüroo BIG) ja arhitektuurikriitik Triin Ojari. Muusikaga toetab Argo Vals. www.arhitektuurikeskus.ee

10. MAI - TALLINN, VON KRAHL (Rataskaevu 10)
Taani tantsude tantsutuba traditsioonilise tantsu festivalil SABATANTS (9.-12. mai) juhendab Noa Shamir. www.sabatants.ee

11. MAI, 11:00-15:00 TALLINN, TAANI SAATKOND (Wismari 5)
Euroopa perepäeval lahtiste uste päev Taani saatkonnas. Taani kaubamärkide tutvustused, lastele meisterdamine modellerimis-õhupallide ja Hama helmestega. www.euroopapaev.ee

15. MAI, 9:00-16:00 - TALLINN, SWISSÕTEL (Tornimäe 3)
Äri- ja kontaktikonverents Nordic Open 2013, mis keskendub Taani ettevõtlusinfole. www.nordicopen.ee

25. MAI - HAAPSALU KULTUURIKESKUS (Posti 3)
Muinasjutuvestja Jens Peter Madsen (Taani) esineb muinasjutufestivali „Muinasjutuvägi“ raames toimival muinasjutukonverentsil „Jutusta mulle üks lugul“. <http://muinasjutt.haapsalu.ee/>

27. MAI - TALLINN, MUSTPEADE MAJA (Pikk 26)
Kopenhaageni Kammeransambel esitab oma kontserdil kaasaegset ja barokkmuusikat. www.copenhagenchamberensemble.dk

1. JUUNI, 20:00 TALLINN, KIRJANIKE MAJA (Harju 1)
Kirjandusfestivalil HeadRead (29.5-2.6) esitavad Claus Ankersen (Taani) ja Andrei Hadanovitš oma luulet. www.headread.ee

14. JUUNI, PÄRNU Fotonäituse „Monumental Motion“ avamine Pärnu Veefestivali raames. www.watgate.ee, http://copenhagenize.eu/monumental_motion/

12. AUGUST - PÄRNU (Lus 3)
Kopenhaageni teatritrupp Arrieregarden etendusega „Nobody's Home“ teatريفestivalil „De Facto“ (10.-12.08) Pärnu Fringe Festivali raames. www.parnufringe.ee

TAANI FILMID

PRAEGU KINODES: KAAPERDAMINE (Kapringen, rež. Tobias Lindholm, 2012) Taani 2012. aasta parimaks filmiks valitud pantvangidraama, mis areneb kaubalaeval Rosen Somaalia ranniku lähedal.

KUMU DOKUMENTAALIL: Kumu auditorium (Tallinn, Weizenbergi 34) Kolmapäeviti kell 18:00, sissepääs tasuta www.kumu.ee

24. APRILL Eesti Rohelise Liikumise filmikuu **LINNARUUM** (The Human Scale, rež. Andreas Dalsgaard, 2012) Kopenhaageni, New Yorki, Dhaka, Chongqingi ja teiste linnade näidete põhjal arutleb Taani arhitekt Jan Gehl linnaruumi mõjust inimestele.

15. MAI KUIDAS LÄHEB (How Are You, rež. Jannik Spidsboel, 2011) Film kaardistab kunstnikeduo Michael Elmgreeni ja Ingar Dragseti karjääri algaastatest kuni nende kureeritud Taani ja Põhja-maade paviljonini Veneetsia bien-naalil 2009. aastal.

22. MAI TESTAMENT (Testamentet, rež. Christian Sønderby Jepsen, 2012) Ühes Taani väikelinnas solaariumit pidav Henrik saab teada, et ta võib pärida ootamatult suure summa raha.

29. MAI SUURSAADIK (Ambassadøren, rež. Mads Brügger, 2011) Mads Brügger on tõeline triksterprovokaator, kes hangeldab en-nast diplomaadiks korrumppeeru- nud Kesk-Aafrika Vabariiki.

www.facebook.com/taanikultuur

Toimetajad:
Kuldar Kullasepp, Rain Uusen

Kujundus ja küljendus:
Andrus Rebane

Taani Saatkond
www.denmark.ee

TAANI KULTUURI INSTITUUT

Taani Kultuuri Instituut
www.dankultur.ee

Taani-Eesti Kaubanduskoda
www.decc.ee